

Opschalen en doorpakken

Concept tekstvoorstel voor het partijprogramma

Voor een concurrerend Nederland zijn voldoende technisch en digitaal opgeleide vakmensen cruciaal. Daarom wordt structureel geïnvesteerd in publiek-private samenwerkingen in regio's tussen onderwijs, overheden en bedrijfsleven. Grote stappen worden gezet door bijvoorbeeld Katapult, Sterk Techniekonderwijs en Techkwadraat te continueren. Deze bewezen effectieve aanpakken moet integraal verwerkt worden in beleid zodat regio's, onderwijs en bedrijfsleven samen kunnen blijven bouwen aan toekomstgericht (kort cyclisch) vakonderwijs voor jongeren en volwassenen. Het aantal mbo- en hbo-studenten dat opgeleid wordt in zulke samenwerkingen wordt verdubbeld. Er komt een Innovatiefonds voor het vergroten van betrokkenheid van het mkb. Digitale en technologische basisvaardigheden worden geborgd in het primair en voortgezet onderwijs. Zo maken we werk van een wendbare arbeidsmarkt en versterken we onze technologische slagkracht.

Structurele tekorten aan talent én productiviteit zetten de veiligheid, innovatie- en concurrentiekracht van Nederland onder druk. We willen vooruit, maar dat lukt alleen als we slimmer samenwerken en investeren in het opleiden én beter benutten van technologisch geschoolde mensen. Het Draghi-rapport¹ onderstreept dit: voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt moet Nederland zowel de tekorten aanpakken als de productiviteit verhogen. Dat vraagt om efficiënter gebruik van menselijk kapitaal. Gelukkig weten we wat werkt: integrale regionale samenwerking tussen onderwijs, overheden en bedrijven, waar de afgelopen jaren vanuit het rijk, onderwijs en bedrijfsleven hard aan is gewerkt. Maar dat succes vraagt om structuur. Geen losse projectimpulsen meer, maar maatwerk en langjarige samenwerking en bekostiging. Maak van de succesvolle uitzonderingen de regel. Alleen zo blijft Nederland concurrerend, weerbaar, innovatief en toekomstgericht.

Structurele samenwerking en een integrale aanpak

Essentiële technologieën worden steeds belangrijker voor onze veiligheid en autonomie, zeker gezien geopolitieke dreigingen. Dit vraagt om voldoende technisch en digitaal talent. Structurele investeringen in sector-overstijgende initiatieven zijn nodig. Ook in zorg en defensie is bijvoorbeeld digitale versterking cruciaal. Dit vraagt om een integrale aanpak binnen de gehele onderwijsketen.

Willen we genoeg talent hebben dan zullen we structureel in moeten blijven inzetten op programma's als Techkwadraat en Sterk Techniekonderwijs in het funderend onderwijs. Deze bieden een basis voor een stevige verleidingsstrategie om jongeren richting sectoren met tekorten te verleiden.

Meer talent is niet alleen de oplossing. We moeten ook beter omgaan met het talent wat er al is. Kortom het verhogen van de arbeidsproductiviteit. Dit vraagt om een integrale aanpak met aandacht voor de adoptie van innovaties en scholing van medewerking. Voor het ontwerpen en aanbieden van effectieve interventies is samenwerking tussen publieke en private partijen een vereiste.

Wat moet er gebeuren?

Om Nederland concurrerend te houden moeten we van de succesvolle uitzonderingen de regel maken in het beleid. Dit betekent concreet:

¹ **Europese Commissie.** (2024). *The future of European competitiveness: A competitiveness strategy for Europe* (Rapport onder leiding van Mario Draghi). https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en

- (Digitale en technische) basisvaardigheden moeten als hoge prioriteit in het curriculum van funderend onderwijs verankerd worden. Met programma's als Techkwadraat en Sterk Techniekonderwijs is hier al een stevige basis voor gelegd. Waarbij jongeren al op jonge leeftijd positieve leerervaringen opdoen met techniek en technologie. Hier moeten we doorpakken. Zet in op een vaste inbedding van dit soort programma's in het onderwijs.
- Het aantal studenten in MBO en HBO dat in publiek-private samenwerkingen excellente beroepsvaardigheden ontwikkelt moet zo snel mogelijk worden verdubbeld naar 260.000. Ook moet het aantal werkenden dat wordt bijgeschoold fors omhoog. Tekorten aan talent en de essentie van een hogere arbeidsproductiviteit maken dit urgent. Structurele samenwerking tussen beroepsonderwijs en bedrijfsleven maakt dit ook mogelijk. Het Katapultnetwerk heeft laten zien wat werkt, dus maak van uitzonderingen in allerlei projecten de regel in het beleid. Ook financieel.
- Introduceer een fiscale regeling om bedrijven te stimuleren te investeren in zulke blijvende samenwerking met het beroepsonderwijs. Dit geeft hun ruimte ook zelf direct bij te dragen aan structurele samenwerking. En dit maakt het mogelijk dat onderwijs met bedrijven samen de studenten en werknemers opleiden en bijscholen dankzij hoogwaardige infrastructuur en technologie.
- Als structurele samenwerking in scholing, ook om- en bijscholing, essentieel is voor het aanpakken van de tekorten én de productiviteit dan moeten verouderde regels dat niet langer blokkeren. Maak het mogelijk dat de bestaande infrastructuur van het beroepsonderwijs (MBO en HBO) optimaal wordt benut voor het samenwerken met het bedrijfsleven. Maak ook hier wat werkt de regel in het beleid.

De urgentie is duidelijk, de oplossingen liggen op tafel. Nu is het tijd dat succesvolle initiatieven geen uitzondering blijven maar de regel worden. Door te investeren in wat werkt en samenwerking structureel te verankeren, bouwen we samen aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt én een concurrerend Nederland.